

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תהליך התקצוב בישראל - 59825

תאריך עדכון אחרון 01-10-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדיניות ציבורית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ מימון דהן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: momi.dahan@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב' 16:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יכשיר את המשתתפים לגיבוש נקודת מבט עצמאית על השלבים השונים של התקציב ועל המידה בה הם משיגים את המטרות של הממשלה בשלושה היבטים עיקריים: האם תהליך התקצוב מהווה כלי יעיל למתן ביטוי לסדרי העדיפויות של הממשלה ושל החברה; האם תהליך התקצוב מהווה כלי יעיל להשגת התפוקות בתחומים שונים של פעילות הממשלה; ובאיזה מידה תהליך התקצוב מבטיח את קיומה של יציבות מקרו-כלכלית. הקורס ינתח את השלבים של הגשת תקציב המדינה בישראל תוך השוואה לתהליכים מקבילים בעולם.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס היא הקניית כלים ומסגרת מושגית למשתתפים כדי להבין ולנתח את תהליך התקצוב בישראל.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הקורס יכשיר את המשתתפים לגיבוש נקודת מבט עצמאית על השלבים השונים של התקציב ועל המידה בה הם משיגים את המטרות של הממשלה.

דרישות נוכחות (%) :

0

שיטת ההוראה בקורס: מעורבת: למידה מרחוק, פרונטאלית, מצגות סטודנטים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הקדמה
2. תהליך התקצוב ומשמעת פיסקאלית
- 1.2 המודל התיאורטי: שורשי האשליה הפיסקאלית
- 2.2 כללי תקצוב לריסון האשליה הפיסקאלית
- 2.1.2 כללים פיסקאליים (rules fiscal)
- 2.2.2 נוהלי תקצוב (rules procedural)
- 2.3.2 שקיפות התקציב (transparency)
3. ריכוזיות תקציבית ומשמעת פיסקאלית: העדויות האמפיריות
4. ריכוזיות תקציבית ואפקטיביות הממשלה
5. ריכוזיות תקציבית וסדרי עדיפויות
6. ריכוזיות תקציבית ויעילות מערכת המיסוי
7. תקצוב משרד הביטחון
8. תקצוב רשויות מקומיות
9. תקצוב החינוך
10. סוגיות בתהליך התקצוב

חומר חובה לקריאה:

אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, הוצאת המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2006.

חומר לקריאה נוספת:

כללי

מומי דהן, אפקטיביות הממשלה בישראל במבט בינלאומי משווה המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2016.
אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, הוצאת המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2006.
דוד דרי ועמנואל שרון, כלכלה ופוליטיקה בתקציב המדינה, המכון הישראלי לדמוקרטיה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1994.

דוד דרי, יסודות המנהל הציבורי, האוניברסיטה הפתוחה, יחידות 5-6, עמודים 121-228.
Wildavsky Aaron, (1977), *Budgeting: A Comparative Theory of Budgetary Processes*
Little Brown and Company, Boston.

1. הקדמה

אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק א'
מבקר המדינה, דוח שנתי 55' לשנת 2004 ולשנת הכספים 2003: פרק שני משרדי הממשלה
עמודים 205-266.

2. תהליך התקצוב ומשמעת פיסקאלית

1.2 המודל התיאורטי: שורשי האשליה הפיסקאלית

Alesina Alberto, Reza Baqir and William Easterly (1999) "Public Goods and Ethnic Divisions." *Quarterly Journal of Economics*. November; 114(4): 1243-84.

Buchanan, James and Wagner, Robert. (1977) *Democracy in Deficit*. Amsterdam: Academic Press: Chapter 2.

Velasco Andres, (2000), "Debts and Deficits with Fragmented Fiscal Policymaking", *Journal of Public Economics*, 76: 105-125.

von Hagen, Jürgen and Harden, Ian, *Budget Processes and Commitment to Fiscal Discipline* (July 1996). IMF Working Paper, Vol., pp. 1-42, 1996. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=882975>

Weingast, B., K. Shepsle, and C. Johnsen, (1981): "The Political Economy of Benefits and Costs: A Neoclasical Approach to Distributive Politics," *Journal of Political Economy* (89): 642-64 (August).

2.2 כללי תקצוב לריסון האשליה הפיסקאלית

2.1.2 כללים פיסקאליים (rules fiscal)

אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק ג'

Alesina Alberto and Perotti Roberto (1995), "The Political Economy of Budgets Deficits", *IMF Staff Papers*, 42(1): 1-31 (March).

Debrun, Xavier, et al. "Tied to the mast? National fiscal rules in the European Union." *Economic Policy* 23.54 (2008): 298-362.

Grembi, Veronica, Tommaso Nannicini, and Ugo Troiano. "Do fiscal rules matter?." *American Economic Journal: Applied Economics* (2016): 1-30.

Wyplosz, Charles. "Fiscal rules: Theoretical issues and historical experiences." In *Fiscal Policy After the Financial Crisis*, pp. 495-525. University of Chicago Press, 2012.

2.2.2 נוהלי תקצוב (rules procedural)

-
- אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק א'
Aaskoven, Lasse. "Budget institutions and taxation." *Public Choice* 174, no. 3-4 (2018): 335-349.
- De Haan, Jakob, Richard Jong-A-Pin, and Jochen O. Mierau. "Do budgetary institutions mitigate the common pool problem? New empirical evidence for the EU." *Public Choice* 156.3-4 (2013): 423-441.
- Von Hagen Jorgen, (2002) "Fiscal Rules, Fiscal Institutions, and Fiscal Performance", *The Economic and Social Review*, 33, Winter, 263-284.
2.3.2 שקיפות התקציב (transparency)
- אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק ד'
-International Monetary Fund, Israel: Report on Observance of Standards and Codes Fiscal Transparency Module, April 2004, Washington D.C.
- Milesi-Ferretti, Gian Maria, "Good, Bad or Ugly? On the Effects of Fiscal Rules with Creative Accounting." *Journal of Public Economics*. January 2004; 88(1-2): 377-94.
- Rogoff Kenneth, (1990), "Equilibrium Political Budget Cycles." *American Economic Review*, March 80(1):21-36.
3. ריכוזיות תקציבית ומשמעת פיסקאלית: העדויות האמפיריות
Alesina Alberto, Ricardo Hausman, Rudolf Hommes and Ernesto Stein, (1999) "Budget Institutions and Fiscal Performance in Latin America", *Journal of Development Economics*, 59(2): 253-73.
- Gleich Holger, (2003), "Budget Institutions and Fiscal Performance in Central and Eastern European Countries." *European Central Bank, Working paper No. 215*.
- Poterba, James M, "State Responses to Fiscal Crises: The Effects of Budgetary Institutions and Politics." *Journal of Political Economy*. August 1994; 102(4): 799-821.
- von Hagen Jorgen, and Harden, I. J., (1995) "Budget Process and Commitment to Fiscal Discipline, *European Economic Review*, 39, 771-779.
- Von Hagen, Jorgen. "Budgeting Procedures and Fiscal Performance in the European Communities." *Economic Papers* 96 (1992): 1-79.
4. ריכוזיות תקציבית ואפקטיביות הממשלה
דהן מומי, אפקטיביות הממשלה בישראל במבט בינלאומי משווה המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2016.
Dahan, Momi and Strawczynski, Michel, (2020). "Budget Institutions and Government Effectiveness", *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, Vol. 32 No. 2, pp. 217-246.
- Jourmard Isabelle, Kongsrug Per Mathis, NamYoung-Sook and Price Robert, (2004) "Enhancing The Effectiveness of Public Spending: Experience in OECD Countries," *Economic Department Working Papers No. 380, OECD*. www.oecd.org/eco
5. ריכוזיות תקציבית וסדרי עדיפויות
דהן מומי ומשה חזן, "סדרי העדיפויות בתקציב המדינה", הרבעון לכלכלה, מרץ/יוני 2012, 21-50.
Dahan, Momi and Moshe Hazan, (2013) "Priorities in the Government Budget", *Israel Economic Review*, Vol. 11(2): 1-33.
- Dahan, Momi, and Michel Strawczynski. (2013). "Fiscal Rules and the Composition of Government Expenditures in OECD Countries." *Journal of Policy Analysis and Management* 32.3: 484-504.
- Venturini, F. (2020). "The Unintended Composition Effect of The Subnational Government Fiscal Rules: The Case of Italian Municipalities". *European Journal of*

- Political Economy, Vol. 63, 101874.
6. ריכוזיות תקציבית ויעילות מערכת המיסוי
Alesina Alberto and Perotti Roberto (1995), "The Political Economy of Budgets Deficits", IMF Staff Papers, 42(1): 1-31 (March).
Barro Robert, (1979), "On the Determination of Public Debt", Journal of Political Economy, 87(5):940-71.
Lucas, Robert and Stokey Nancy. (1983) "Optimal Fiscal and Monetary Policy in an Economy without Capital." Journal of Monetary Economics, July 1983, 12(1): 55-94.
7. תקצוב משרד הביטחון
הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הוצאות הביטחון בישראל 1950-2017. (פורסם: 22/7/2019).
הוועדה לבחינת סוגיית קיצור שירות החובה בצה"ל (יו"ר: פרופ' אבי בן בסט), 31.1.2006.
8. תקצוב רשויות מקומיות
בן בסט אבי ודהן מומי, הכלכלה הפוליטית של הרשויות המקומיות בישראל, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2009.
ברנדר עדי, "השפעת ביצועי התקציב על תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות בישראל, 1989 עד 1998", סקר בנק ישראל 75, יוני 2003.
Ben-Bassat, Avi., Momi Dahan and Esteban F. Klor. (2016). "Is Centralization a Solution to the Soft Budget Constraint Problem?", European Journal of Political Economy Volume 45, December, Pages 57-75.
Rosen Harvey, Public Finance, 7th Edition, Irwin Homewood: Chapter 20
Tiebout, Charles.(1956) "A Pure Theory of Local Expenditures." Journal of Political Economy 64: 416-24.
9. תקצוב החינוך
ישראל בהמשך
10. סוגיות בתהליך התקצוב
10.1 חוק ההסדרים
אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק ב'
10.2 תקציב שנתי או רב שנתי
אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק ה'
Wildavsky Aaron, (1978) "A Budget for All Seasons? Why the Traditional Budget Lasts", Public Administration Review 38(6): 501-509.
10.3 תקציב תוספתי או תקציב על בסיס אפס
אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק ח'
Anthony Robert, "Zero-Base Budgeting is a Fraud" Wall Street Journal April 1977.
Draper Frank, (1981), "ZBB- Looking Back After Ten Years", Public Administration Review 41(1): 76-83.
Grasso, L. P. 1997. "Is It Time To Revisit Zero-Base Budgeting?", Journal of Cost Management (March/April): 22-30.
Moore Perry, (1980), "Zero Base Budgeting in American Cities" Public Administration Review May/June: 253-258.
Ogden Daniel (1978), "Beyond Zero Based Budgeting" Public Administration Review 38(6): 528-529.
Pyhrr Peter, (1977) "The Zero-Base Approach to Government Budgeting" Public Administration Review January/February: 1-8.
Schick Allen (1978), "The Road From ZBB", Public Administration Review 38(2): 177-180.

Wildavsky Aaron, (1977), "Some Butterflies Were Caught, No Elephants Stopped: the Zero Base Budget, a Precursor of PPBS", Budgeting a Comparative Theory of Budgetary Processes Little Brown and Company, Boston.

Wildavsky Aaron, (1978) "A Budget for All Seasons? Why the Traditional Budget Lasts", Public Administration Review 38(6): 501-509.

10.4 תקציב לפי תוצאות

אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק ז'
נחמיאס דוד וגורי אלונה, "עקרונות לניהול ולתקצוב לפי תפוקות במגזר הציבורי", נייר עמדה 2, המכון
הישראלי לדמוקרטיה, אפריל 1997, ירושלים.

Wildavsky Aaron, (1978) "A Budget for All Seasons? Why the Traditional Budget Lasts", Public Administration Review 38(6): 501-509.

10.5 תקציב לפי בסיס מזומן או מצטבר

אבי בן בסט ומומי דהן, מאזן הכוחות בתהליך התקצוב, פרק ו'
Wildavsky Aaron, (1978) "A Budget for All Seasons? Why the Traditional Budget Lasts", Public Administration Review 38(6): 501-509.

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %

מידע נוסף / הערות: